

[Aksel Larsen.]

des at en ordning for Cuba ikke træffes uden om dette land, en ordning, der bør fritage Cuba for at lide under de endnu standende stormagtkonflikter, som ikke giver nogen stormagt adkomst til indblanding i Cubas indre forhold. Når Sovjetbaserne nedlægges, var det vel også rimeligt, om den amerikanske Guantanamo-base blev nedlagt.

Måske er der nogen, der tænker: besidder Danmark nogen indflydelse, som kan lægges i vægtskålen her? Jeg er overbevist om det, især da denne indflydelse kan lægges sammen med de mange andre staters indflydelse, som i FN appellerede til de 2 stormagter. Hertil kommer imidlertid det særlige forhold, at Danmark såvel som USA er medlem af Atlantpagten, af NATO. Det er bekendt, at udenrigsministeren, som også gav udtryk for det i dag, anser Danmarks medlemskab af NATO for at være den vigtigste grundpille i vor udenrigspolitik.

Det er også bekendt, at han deraf drager bl. a. den slutning, at derfor har vi adkomst til med vægt at gøre forestillinger over for vore NATO-allierede, også de største magter. Der bør være grund til at praktisere denne teori netop nu. Der bør også være grund til at henholde sig til selve den nordatlantiske traktat. I denne står der bl. a. i artikel 4 — jeg beder om tilladelse til et kort citat —:

„Deltagerne vil rådføre sig med hverandre, når som helst nogen af dem mener, at nogen af deltagernes territoriale integritet, politiske uafhængighed eller sikkerhed er truet.“

Jeg tillader mig at spørge: havde USAs regering forud for præsident Kennedys proklamation den 22. om aftenen rådført sig med de øvrige NATO-magter, deriblandt Danmark? Hvis ikke, vil det så ikke være på sin plads at gøre opmærksom på den bindende bestemmelse i artikel 4? Lades der hånt om denne, så betyder det jo teoretisk — desværre også i mange tilfælde i praksis — at et enkelt NATO-land ved en ensidig handling kan bringe verdensfreden i fare i almindelighed og i særdeleshed kan inddrage andre NATO-lande i krig, uden at de har haft indflydelse på udviklingen.

Vi har vel ret til at håbe, ja, at gå ud fra, at så farlig Cubakrisen var, så er resultatet — også ved FN-generalsekre-

tærens mellemkomst — blevet, at der nu er udsigt til åbning af reelle forhandlinger, som ikke begrænses til Cubas status, men udstrækkes til det almindelige spørgsmål om afspænding. Lad mig som en vurdering af Cubakrisens forhistorie sige også det, at magtbalance er noget usikkert og ubehageligt noget, og at man ikke burde tænke i magtbalancer, men at krig dog er værre. Jeg forstår vel, at USA opfattede det sådan, at med opbygningen af sovjetiske raketbaser på Cuba var den hidtidige magtbalance ved at blive forskudt, status quo var ved at blive rokket. Lad mig opfatte det sådan, at man ville have disse baser fjernet for bl. a. at genoprette status quo eller oversat, så godt det lader sig gøre, til dansk: tilstanden, som den er.

Jeg vil imidlertid tro, at Sovjetunionen har et lige så alvorligt eller måske mere alvorligt status quo-problem, og det er geografisk lokaliseret til Centraleuropa. Udenrigsministeren og andre har talt om Berlin og bl. a. sagt, at Vestberlin ikke er nogen trussel mod Sovjetunionen. Nej, det tror jeg heller ikke, men man kan ikke fortænke Sovjetunionen i, at den anser den manglende traktatlige fastlæggelse af grænserne i Centraleuropa for en trussel. Status quo er for Sovjetunionen åbenbart i første og vigtigste række de bestående grænsedragninger i Europa. Disse ønsker Sovjetunionen bekræftet traktatligt og bedst ved en fredstraktat med Tyskland. Det er dette og ikke Vestberlin, det drejer sig om. Jeg tror, Vestberlins og vestberlinerernes problemer kan løses tilfredsstillende, hvis man i fortsættelse af Cubaforhandlingerne slutter en traktat om Tysklands grænser.

Vi håber alle som den højtærede udenrigsminister, at forestående Cubaforhandlinger må udvides til forhandlinger om almindelig afspænding, og at de må bane vej for en total standsning af alle prøvesprængninger med kernevåben. Jeg er ikke af den mening, at Danmark har taget det rette standpunkt ved i FN-forsamlingens første komité nærmest at støtte den engelsk-amerikanske resolution om standsning af prøvesprængninger i rummet, i atmosfæren og på jorden, men gøre deres standsning under jorden afhængig af en traktat. Ganske vist ville allerede dette være et fremskridt, men den bedste resolution forekommer mig